

รูปแบบการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปบุริธรรม 7

Patterns of Maintaining the Socio-Political Identity of The Phu Tai Ethnic Group in The Northeastern Region According to The Principles of Sappurisa-dhamma 7

1. พระณัฐวุฒิ อภิบุญโญ (พันทะลี), 2. วีรนุช พรหมจักร, 3. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์

1. Phra Nattawut Apipunyo (Phanthali), 2. Weeranucn Promjak, 3. Sukhapal Anonjarn

1., 2., 3. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

1., 2., 3. Mahamakut Buddhist University, Sri Lanchang Campus

Author E-mail: pantalee200134go@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการธำรงอัตลักษณ์สังคมการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท 2) วิเคราะห์ปัญหาการธำรงอัตลักษณ์สังคมการเมืองผู้ไทตามสัปบุริธรรม 7 3) สร้างรูปแบบ และ 4) นำเสนอรูปแบบดังกล่าว โดยใช้วิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ชุมชนผู้ไท 4 จังหวัด (กาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร มุกดาหาร) รวม 1,148 คน เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม 55 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก .446-.852 และค่าความเชื่อมั่น .984 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การธำรงอัตลักษณ์สังคมการเมืองผู้ไท โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ระดับมากและรายด้าน ด้านสูงสุด คือ การรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน รองลงมา คือ ความทรงจำทางวัฒนธรรม ต่ำสุด คือ การรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน

2. สภาพปัญหาการธำรงอัตลักษณ์สังคมการเมืองผู้ไทตามสัปบุริธรรม 7 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ระดับมากและรายด้าน ด้านสูงสุด คือ การรู้ความมุ่งหมาย รองลงมา คือ การรู้จักชุมชน ต่ำสุด คือ รู้จักตน

3. รูปแบบการธำรงอัตลักษณ์สังคมการเมืองผู้ไทตามสัปบุริธรรม 7 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ องค์ประกอบที่สำคัญของการธำรงรักษาอัตลักษณ์สังคมการเมืองผู้ไท 2) กระบวนการ ได้แก่ การบูรณาการตามสัปบุริธรรม 7 เป็นการดำเนินกิจกรรมจัดโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลผลิต นำวัฒนธรรมอันดีงามมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสร้างกำลังใจจากความศรัทธาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทตามสัปบุริธรรม 7 ที่ยั่งยืน

4. ประเมินรูปแบบอยู่ในระดับมาก คือ ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ ความถูกต้อง และความเหมาะสม ตามลำดับ บูรณาการสัปบุริธรรม 7 สามารถเสริมความยั่งยืนของอัตลักษณ์ผู้ไทในสังคมการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: 1. รูปแบบ; 2. อัตลักษณ์; 3. สังคมการเมือง; 4. ชาติพันธุ์ผู้ไท; 5. สัปบุริธรรม 7

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) examine the preservation of socio-political identity among the Phuthai ethnic group; 2) analyze the problems related to sustaining Phuthai socio-political identity based on the Seven Principles of a Wise Person (Sappurisa-Dhamma 7); 3) construct a

preservation model; and 4) present the proposed model. A mixed-methods research design was employed. The sample comprised Phuthai communities across four provinces-Kalasin, Nakhon Phanom, Sakon Nakhon, and Mukdahan-with a total of 1,148 participants. The research instruments consisted of an interview form and a 55-item questionnaire, with discrimination indices ranging from .446 to .852 and a reliability coefficient of .984. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics.

The research found that:

1. The overall level of socio-political identity preservation among the Phuthai was high, both in general and across specific dimensions. The highest-rated dimension was the maintenance of community interaction, followed by cultural memory, while the lowest was the preservation of community economic interests.

2. The overall level of problems related to sustaining socio-political identity based on the Sappurisa-Dhamma 7 was also high, both in general and across dimensions. The highest-rated dimension was understanding purpose, followed by understanding the community, while the lowest was understanding oneself.

3. The proposed model for sustaining the socio-political identity of the Phuthai based on the Sappurisa-Dhamma 7 consisted of: 1) Inputs-key components essential for preserving the socio-political identity of the Phuthai; 2) Processes-integration of the Sappurisa-Dhamma 7 through effective project and activity implementation; and 3) Outputs-the application of valuable cultural heritage for social benefit and the strengthening of morale rooted in sustainable faith in the Phuthai ethnic identity under the Sappurisa-Dhamma 7 principles.

4. The model evaluation indicated a high level of feasibility, applicability, validity, and appropriateness, respectively. The integration of the Sappurisa-Dhamma 7 significantly enhanced the sustainability of Phuthai socio-political identity.

Keywords: 1. Model; 2. Identity; 3. Socio-Political; 4. Phuthai Ethnic Group; 5. Sappurisa-Dhamma 7.

บทนำ

อัตลักษณ์ทางการเมือง เป็นรูปแบบหนึ่งของ อัตลักษณ์ทางสังคมที่แสดงถึงการเป็นสมาชิกของกลุ่มบางกลุ่มที่ร่วมต่อสู้เพื่ออำนาจรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจรวมถึงการเชื่อมโยงกับพรรคการเมือง แต่ยังคงรวมถึงจุดยืนในประเด็นทางการเมือง เฉพาะชาตินิยม ความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ หรือแนวคิดเชิงอุดมการณ์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น (Greene, 2004; Azzi, 1998; Noël & Thérien, 2008) อัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองนั้นได้มีความพยายามตั้งแต่สมัยโบราณที่จะมองหาระบบการเมืองการปกครองที่ดีที่สุดที่พึงประสงค์ที่สุด นักปราชญ์ต่างถกเถียงกันถึงระบบที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่และระบบที่เลวร้ายที่สุดก็คือระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ก็มีกรณีเถียงว่าในหลาย ๆ ด้าน ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ที่แท้จริงเนื่องจากคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งใช้อำนาจเงินในการเข้าสู่อำนาจรัฐ ฉ้อราษฎร์บังหลวง รังแกประชาชน ใช้ความรู้ข่าวสารและความฉลาดทำให้ระบบที่มาจากประชาชนกลายเป็นระบบที่อำนวยประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก ที่สำคัญคือทำให้ระบบการเมืองกลายเป็นระบบธุรกิจการเมือง ทำมาหากินเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม (ลิขิต ธีรเวคิน, 2551) นอกจากนี้อัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโดดเด่น

เด่นทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ และพิธีกรรม แต่ในปัจจุบันสังคมการเมืองของชาวผู้ไทได้มีการเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เศรษฐกิจและการเมืองที่มีความต่างกัน นโยบายแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงเสมอและการอพยพย้ายถิ่นก็ส่งผลกระทบต่อเช่นกัน ถึงแม้จะมีการผสมผสานกันหรือการเปลี่ยนแปลงกันบ้าง แต่วัฒนธรรมประเพณีหรืออัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองบางอย่างของชาวผู้ไทก็ได้สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย แม้จะไม่โดดเด่นเหมือนในอดีต แต่ก็ยังคงความเป็นดั้งเดิมอยู่ ซึ่งได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวผู้ไทรุ่นหลังที่ยังคงได้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทอยู่ (พระณัฐวุฒิ พันทะลี, 2566)

ประเทศไทยยังมีความหลากหลายในเชื้อชาติ ภาษา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่มีการอาศัยอยู่ร่วมกันตามแต่ละท้องถิ่น โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ วัฒนธรรมและศาสนา มีการดำเนินชีวิตกันตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังคงแสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มที่สะท้อนมาจากวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นแนวปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมา โดยที่เห็นได้ชัดก็คือ ภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จากบรรพบุรุษมาจนถึงยุคปัจจุบัน รวมถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยที่ได้รับการสรรค์สร้างจากคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ บางส่วนได้รับอิทธิพลมาจากชนชาติอื่น นำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมจนเกิดเป็นวัฒนธรรมไทยในที่สุด (จันทิรา ธนะสงวนวงศ์, 2556) อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นความงามตามธรรมชาตินั้น เกิดจากการสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนและสังคม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของชุมชนจึงทำให้เกิดการแสดง พิธีการสำคัญของชาติ การร้องรำทำเพลง และศิลปวัตถุที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนหรือท้องถิ่นที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ความเป็นอันหนึ่งเดียวกันที่เกิดจากความหลากหลายของชาติพันธุ์จนเกิดเป็นวัฒนธรรมมากมายจนถึงปัจจุบัน

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ใหญ่คิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 3 ของขนาดพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ ความกว้างใหญ่ไพศาลของพื้นที่ดังกล่าวทำให้ภาคอีสานมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่รวมกันอย่างหลากหลายตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ซึ่งสามารถจำแนกเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ตามแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ผู้ไท ไส้ แสก กะเลิง ข่า โย้ย ย้อ พวน กูย ไทดำ บลู่ และบน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชนต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ต่างมีภาษาวัฒนธรรม ขนบประเพณีและวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบเฉพาะตัวที่ล้วนแต่สื่อถึงเอกลักษณ์ในแต่ละกลุ่มชนอย่างเด่นชัด (ภูวดล ศรีธเรศ, 2558) ดังเช่นผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่บรรพบุรุษล้วนอพยพมาจากเมือง วังทั้งสี่ ซึ่งเดิมทีนั้นชาวผู้ไทมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองแกงเขตญวนเป็นเมืองใหญ่แล้วอพยพย้ายมาลาว คือ เมืองวัง เมืองตะโปน เมืองผาบ้ง เมืองคาง เมืองพิน เมืองสำเนาหนองปรือ และเมืองสองคอนดง การอพยพของชาวผู้ไทเข้ามาในประเทศไทยในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและรัชกาลที่ 1 ตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ ไทยได้ยกกองทัพไปตีเมืองล้านช้างแล้วกวาดต้อนชาวผู้ไทมาอยู่แถบภาคกลางของประเทศไทย คืออยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทดแทนไทยที่ถูกพม่ากวาดต้อนไปเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยา จนต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ยกกองทัพไปปราบเจ้าอนุวงศ์ แล้วได้กวาดต้อนครอบครัวชาวผู้ไทจากเมืองต่าง ๆ ในประเทศลาวที่เมืองวัง เมืองคำม่วน เมืองหมาชัย ให้เข้ามาอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย โดยโปรดให้ตั้งบ้านเมืองขึ้นปกครองกันต่อมาเมืองใหญ่ ๆ ที่มีชาวผู้ไทอยู่มากเป็นที่รู้จักกันดี คือ เมืองเรณูนคร เมืองกุสินารายณ์ เมืองคำชะอี และเมืองพรรณานิคม ที่กระจายกันทั่วไปใน 4 จังหวัดใหญ่ ๆ คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และมีกระจายอยู่บ้างที่จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ร้อยเอ็ด และอุดรธานี (ณัฐญา มังคละศิริ, 2560)

หลักสี่ปฐิฐธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมของคนดี การรู้หลักและรู้จักเหตุ เป็นการรู้กฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย รู้หน้าที่ของตนเอง อันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ มีความสำนึกรับผิดชอบ ความมุ่งหมายและรู้จักผล เข้าใจ วัตถุประสงค์ของงานที่ทำ ทำให้ทำงานแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผล รู้ตน รู้จัก ตนเอง ว่าโดยฐานะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างไร และทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้อง รู้ประมาณ รู้จักพอดี รู้กาล รู้

กาลเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจหน้าที่ การงาน รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร ว่าง ว่าง แผนการใช้เวลา เป็นการทำงานอย่างมีคุณค่า คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เป็นแนวทางแห่งการขับเคลื่อน ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความมั่นคง ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค (ชนาธิป ศรีโท และคณะ, 2563)

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจ ใคร่รู้ ใคร่เรียนรู้ ใคร่ศึกษาค้นคว้า รูปแบบการดำรง รักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเน้นไปที่การดำรง รักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัญหา รูปแบบการ ดำรงรักษา และองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัยในครั้งนี้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน
- 2) วิเคราะห์สภาพปัญหาในรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทใน ภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7
- 3) เพื่อเสนอรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตาม หลักสัปปุริสธรรม 7
- 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7” เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) คือ วิธีการวิจัยที่นำการ วิจัยเชิงปริมาณ (เก็บข้อมูลตัวเลข) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (เก็บข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลข) มาบูรณาการเข้าด้วยกันใน งานวิจัยเดียวกัน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตในด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรในหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3,845 คน หมู่บ้านดงมะเอ็ก ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 855 คน หมู่บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 685 คน และหมู่บ้านภู ตำบลหนองสูง อำเภอบ้านเป่า จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 1,165 คน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 6,550 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำ ม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 348 คน หมู่บ้านดงมะเอ็ก ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 265 คน หมู่บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 246 คน และหมู่บ้านภู ตำบลหนองสูง อำเภอบ้านเป่า จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 289 คน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,148 คน โดยกำหนด ตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ใช้วิธีการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ผู้นำ ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้าน และนักวิชาการ มีดังนี้ - กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 7 คน - กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านภู ตำบลหนองสูง อำเภอบ้านเป่า จังหวัดมุกดาหาร

จำนวน 7 คน - กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 7 คน - กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านดงมะเอก ตำบลโพหนอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 28 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ เป็นผู้นำด้านการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และนักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และพระภิกษุ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้/ต่อเดือน สถานที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่

1) การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน ด้านความหลากหลายของสภาพแวดล้อม ด้านการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน

2) สภาพปัญหารูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านธัมมัญญาตา (การรู้หลักการ) ด้านอรรถัญญาตา (การรู้ความมุ่งหมาย) ด้านอัตตัญญาตา (การรู้จักตน) ด้านมัตตัญญาตา (การรู้จักประมาณ) ด้านกาลัญญาตา (การรู้จักเวลา) ด้านปริสัญญญาตา (การรู้จักชุมชน) ด้านบุคคลโอบประัญญาตา (การรู้จักบุคคล)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อวิจัยแนวคิดรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interviews) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 แล้วรวบรวมและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และขอบเขตของการศึกษาวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้/ต่อเดือน และสถานที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม 2) ด้านการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน 3) ด้านความหลากหลายของสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยใช้วิธีแบบมาตราวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สภาพปัญหารูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านธัมมัญญาตา (การรู้หลักการ) 2) ด้านอรรถัญญาตา (การรู้ความมุ่งหมาย) 3) ด้านอัตตัญญาตา (การรู้จักตน) 4) ด้านมัตตัญญาตา (การรู้จักประมาณ) 5) ด้านกาลัญญาตา (การรู้จักเวลา) 6) ด้านปริสัญญญาตา (การรู้จักชุมชน) 7) ด้านบุคคลโอบประัญญาตา (การรู้จักบุคคล) รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ โดยใช้วิธีแบบมาตราวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน

3.2 แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน จัดเตรียมชุดคำถาม และวิธีการ สัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบเป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน

4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

1) หลังจากผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษารูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7

2) นำผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และสมมติฐานของการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) ผู้ศึกษาวิจัยนำแบบสอบถามตามที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะวัดจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ (1) รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ (2) ผศ.ดร.วรเชษฐ์ โทอิน อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรุษณีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ และพระพุทธศาสนา (3) ผศ.ดร. ศตวรรษ สงกาพันธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ และพระพุทธศาสนา

5) ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้อง

4.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน	+1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ให้คะแนน	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ให้คะแนน	-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จากนั้นพิจารณาคัดเลือกคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ .50-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนน จำนวน 55 ข้อ แล้วจึงนำเสนอท่านอีกครั้ง

2) นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) ของแบบสอบถาม ในการวิจัยในครั้งนี้แบบสอบถาม จำนวน 55 ข้อ ในการวิจัยในครั้งนี้ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ ระหว่าง .446-.852

4) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ในการวิจัยในครั้งนี้ แบบสอบถาม จำนวน 55 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984

5) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อความเที่ยงตรงของคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน โดยรวมและรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้าน การรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน รองลงมาคือด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน

2. สภาพปัญหาในรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 โดยรวมและรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านอัตถึญตดา (การรู้ความมุ่งหมาย) รองลงมาคือด้านปรัศญตดา (การรู้จักชุมชน) ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านอัตตัญตดา (การรู้จักตน)

2.1 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของระหว่างการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน กับสภาพปัญหาในรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .474, sig < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 พบว่า มีตัวแปรด้านการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน ด้านความหลากหลายของสภาพแวดล้อม และด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม ที่ร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} = .000$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 สามารถอธิบายการผันแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ได้ร้อยละ 22.9 ($R^2 = .229$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังต่อไปนี้

$$Y = 2.447 + .127X_1 + .162X_2 + .085X_3$$

3. รูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ องค์ประกอบที่สำคัญของการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานทั้ง 4 ประการ คือ (1.1) ด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม (1.2) ด้านการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน (1.3) ด้านความหลากหลายของสภาพแวดล้อม และ (1.4) ด้านการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน 2) กระบวนการ (Input) ได้แก่ กระบวนการ การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน โดยการบูรณาการตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 เป็นการดำเนินกิจกรรมในการจัดโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ผลผลิต (Output) ได้แก่ 3.1) ได้มีข้อมูลสำคัญทางอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย 3.2) ได้สืบสานประเพณีสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จากรุ่นสู่รุ่น ให้คงอยู่ต่อไป 3.3) ได้นำวัฒนธรรมอันดีงามมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจ จากความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ที่ยั่งยืนต่อไป

4. ผลการประเมินรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความเป็นไปได้ รองลงมาคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านความถูกต้อง ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านความเหมาะสม โดยอัตลักษณ์ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลนิยามตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมหรือหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่ตนสังกัดอยู่ เช่น เพศ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ อาชีพ หรือศาสนา ที่ส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลทั้งในระดับส่วนตัวและกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน โดยรวมและรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน รองลงมาคือด้านความทรงจำทางวัฒนธรรม ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้อันเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน เข้าใจตนเองและผู้อื่นในชุมชนชาวผู้ไท มีจุดประสงค์ร่วมกันในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และให้ความร่วมมือร่วมใจในกิจกรรมมีงานประเพณีของชาวผู้ไท เช่น ประเพณีบุญผะเหวด เป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Sarnoff (2011) ได้เสนอการอนุรักษ์วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อสร้างความทรงจำทางวัฒนธรรม คือ ถ่ายทอดคุณค่าของบรรพบุรุษต่อคนรุ่นหลังให้มีความภาคภูมิใจ 2) เพื่อการรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน คือ ความสัมพันธ์ของชุมชนอย่างสมดุลจะมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคี 3) เพื่อรักษาความหลากหลายของสภาพแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์วัฒนธรรมทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ถูกกลืนโดยอิทธิพลและการพัฒนา ซึ่งจะเป็นแบบเส้นตรงหรือทำให้มีลักษณะเหมือน ๆ กัน การอนุรักษ์จึงทำให้ความหลากหลายดังกล่าวมีความเด่นชัดอยู่ 4. เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หมายถึง การอนุรักษ์ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย และทำให้ชุมชนและวิถีชีวิตที่ได้รับการอนุรักษ์เป็นจุดขายสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2543) ได้กล่าวถึง การอนุรักษ์ ไว้ว่า การอนุรักษ์เพื่อรักษาเกียรติภูมิของชาติและเป็นประโยชน์แก่การศึกษาศิลปวัฒนธรรม แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติ การอนุรักษ์ทำให้คนในชาติรู้จักรากเหง้าของตนเอง มีความภาคภูมิใจและมั่นใจในชาติของตนเอง การอนุรักษ์มักจะให้เหตุผลในเชิงสังคมและวัฒนธรรม และยังมีอนุรักษ์ชุมชนซึ่งมีลักษณะเด่นอยู่ 4 ประการ ดังนี้ 1) อนุรักษ์เพื่อความทรงจำทางวัฒนธรรม เป็นการรักษาลักษณะทางประวัติศาสตร์ที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดเอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ 2) อนุรักษ์เพื่อรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน ความสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสมดุล ระหว่างคน กิจกรรม และสภาพแวดล้อม อันเนื่องมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) เพื่อความหลากหลายของสภาพแวดล้อม สืบเนื่องมาจากการพัฒนาสมัยใหม่ ทำให้แต่ละท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากวัสดุสมัยใหม่มีการผลิตในลักษณะของอุตสาหกรรมและมีราคาถูกเข้ามาแทนที่ฝีมือช่าง การอนุรักษ์ช่วยรักษาฝีมือช่างและคงภูมิปัญญาชาวบ้านเอาไว้ได้ และ 4) อนุรักษ์เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชนที่เก่าแก่ได้รับการอนุรักษ์เอาไว้เพื่อเป็นสถานที่โดดเด่นของชุมชนที่ผู้มาเยือนให้ความสนใจ หรือสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนนำมา ซึ่งการเพิ่มรายได้จากนักท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤพรดินทร์ สาลีพันธ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง นาฏยศิลป์ : อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผู้ไทเรณูนคร ในสังคมวัฒนธรรมรัฐชาติไทย ผลการวิจัยพบว่า ในชุมชนนี้ยังคงรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมเอาไว้เป็นอย่างดีเยี่ยม จากการดำรงรักษาทางด้านนาฏศิลป์ของเอกลักษณ์วัฒนธรรมจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไทเรณูนคร ส่งผลต่อระบบการศึกษาได้บรรจุนาฏยศิลป์ผู้ไทเรณูนครในระดับชั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาชุมชนแห่งนี้ยังได้รับการยกย่องเป็นตัวแทนของชาวจังหวัดนครพนมขึ้นสู่ค่าขวัญประจำจังหวัด

ส่งผลให้เป็นตัวแทนรัฐชาติไทย ซึ่งมีการเผยแพร่ทางศิลปวิทยาเทคโนโลยีในเวทีระดับนานาชาติ ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาทางศิลปวิทยาของตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

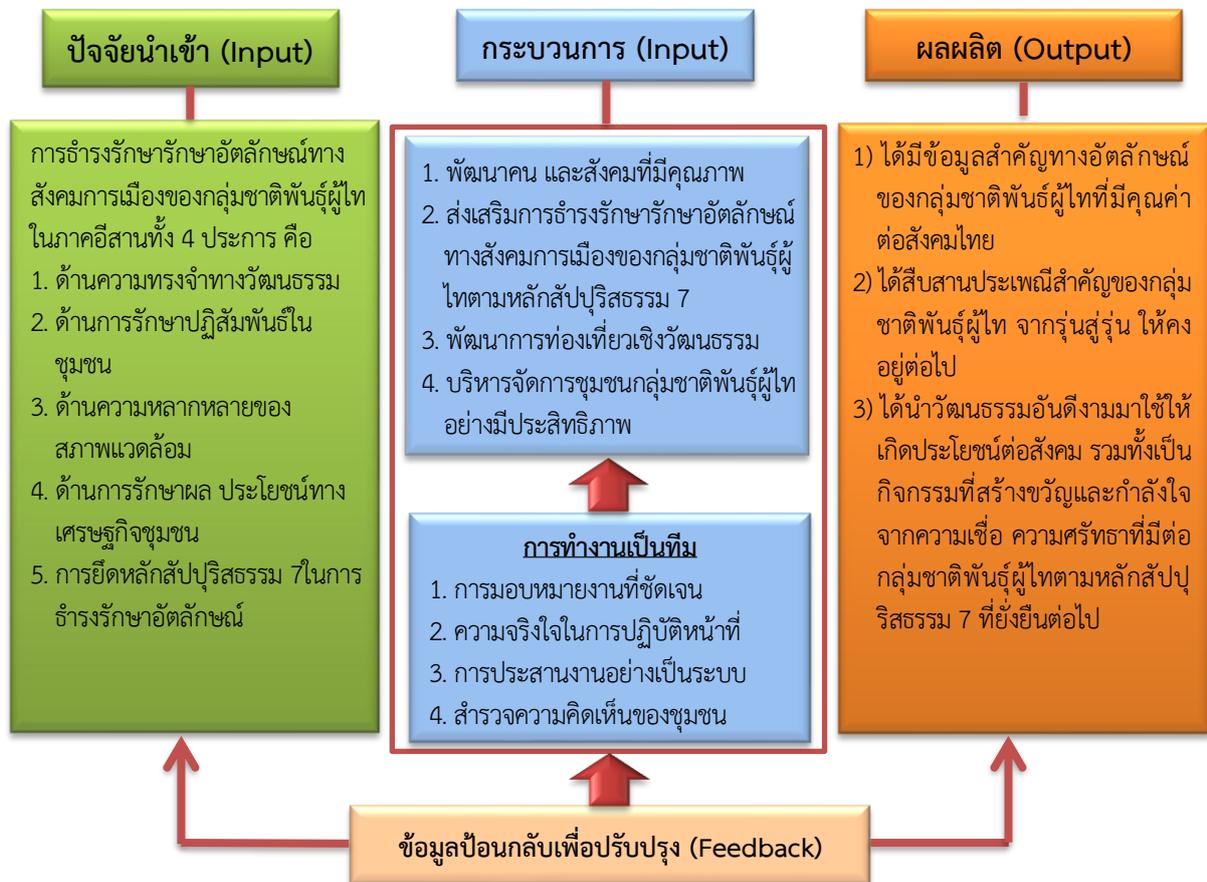
2. สภาพปัญหาในรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปฐพีธรรม 7 โดยรวมและรายด้าน (โดยรวมทั้ง 4 จังหวัด) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านอัตถิยัตตา (การรู้ความมุ่งหมาย) รองลงมา คือ ด้านปริสัญญัตตา (การรู้จักชุมชน) ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านอัตตัญญัตตา (การรู้จักตน) ทั้งนี้เนื่องมาจากการกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท รู้จักผลที่ตามมา อันเนื่องมาจากการละเลยในการส่งเสริมเยาวชนเพื่อการสืบสานประเพณีอันดีงาม เมื่อมีปัญหาอันใด เกิดขึ้นในชุมชน เราจะต้องใช้หลักเหตุผล ในการรักษาภาพลักษณ์อันดีงามกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2553) ได้อธิบาย สี่ปฐพีธรรม 7 ว่าเป็น ธรรมของคนสมบูรณ์แบบหรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นคนเต็มคน สามารถนำหมู่ชนและสังคมไปสู่สันติสุขและความสวัสดิธรรมหรือองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้ 1) ฉัมมัญญัตตา (รู้หลักและรู้จักเหตุ) คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไป เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติกิจหน้าที่ และดำเนินกิจการต่าง ๆ รู้เข้าใจสิ่งที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล 2) อัตถิยัตตา (รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล) คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำรู้ว่าที่ตนทำอยู่นั้นหรือดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อจุดประสงค์ประโยชน์อะไร 3) อัตตัญญัตตา (รู้ตน) คือ รู้ตามความเป็นจริงว่าตัวเรานั้น 4) มัตตัญญัตตา (รู้ประมาณ) คือ รู้จักพอดี 5) กาลัญญัตตา (รู้กาล) คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงานปฏิบัติกรต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น 6) ปริสัญญัตตา (รู้ชุมชน) คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชนและชุมชน รู้กาลควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชนและต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างไร ควรต้องพูดอย่างไร 7) บุคคลัญญัตตา (รู้บุคคล) คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอริยาศัย ความสามารถและคุณธรรม แต่ละบุคคลแตกต่างกันอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ด้วยดี อีกทั้งการคบบุคคล บุคคลใดควรจะคบ จะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิ หรือแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดี เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ หยาตผน เดชโอภาส (2565) ได้ทำวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐพีธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐพีธรรมของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสี่ปฐพีธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความเป็นไปได้ รองลงมา คือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านความถูกต้อง ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้รูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีความคุ้มค่าสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสาน และมีความเป็นไปได้ที่ผู้นำชุมชนนำรูปแบบการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2535) ได้อธิบายว่ากระบวนการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ โดยจะมีการสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพการณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้สร้างหรือพัฒนารูปแบบในขั้นต้น จำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ามีรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ถึงแม้ว่าจะพัฒนา โดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิด รูปแบบของผู้อื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา หรือผ่านการกลั่นกรอง จาก

ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน จึงจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองโดยนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสม หรือไม่ ซึ่งในบางครั้งใช้คำว่า การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวัต พัฒนนิภากร (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้ อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่ม ชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทใน ภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7” โดยการสร้างรูปแบบนั้นได้รับการคัดกรอง การวิพากษ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสอบถามในภาพรวมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และสามารถนำไปใช้ มีดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สรุป

โดยอัตลักษณ์ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลนิยามตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมหรือหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่ตนสังกัดอยู่ เช่น เพศ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ อาชีพ หรือศาสนา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (self-concept) ที่ส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลทั้งในระดับส่วนตัวและกลุ่มอัตลักษณ์ทางสังคมสามารถถูกกำหนดโดยสังคมเอง หรือโดยตัวบุคคลได้เช่นกัน ซึ่งรูปแบบการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคอีสานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความเป็นไปได้ รองลงมาคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านความถูกต้อง ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้นำชุมชน และคณะสงฆ์ ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาารูปแบบการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในการส่งเสริมฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ที่เป็นจารีตประเพณีขนบธรรมเนียมของชาวอีสานที่ปฏิบัติติดต่อกันมาแต่โบราณ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. ผู้นำชุมชน และคณะสงฆ์ ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จนสัมฤทธิ์ผลในทางที่พึงงามต่อไป 3. ผู้นำชุมชน และคณะสงฆ์ ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมตามจารีตประเพณีขนบธรรมเนียมของชาวอีสาน โดยผ่านการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ การสร้างเครื่องมือเพื่อทดลองใช้นำมาแก้ไข และนำไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในจังหวัดที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทย

2. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างและการพัฒนาการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ควรจะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างและการพัฒนาการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางสังคมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

จันทิรา ธนสงวนวงศ์. (2556). *ชีวิตและวัฒนธรรมไทย*. สืบค้น 29 เมษายน 2567, จาก <http://elearning.etech.ac.th/learninghtml/s1301/unit07.html>

ชนาธิป ศรีโท, พระครูพิสุทธิธรรมมาภรณ์, พระมหาชัชวาล จารย์คุณ, และชวลีพร นาห้วนิล. (2563). การบูรณาการหลักสุริยธรรม 7 ประการ เพื่อขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(1), 344-353. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/240209>

ณัฐญา มังคละคีรี. (2560). *ทุนทางวัฒนธรรมผู้ไทไทย: การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดย การมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นฤทร์บดีรินทร์ สาสีพันธ์. (2564). *นาฏยศิลป์: อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผู้ไทเรณูนครในสังคมวัฒนธรรมรัฐชาติไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University. <http://202.28.34.124/dspace/handle123456789/1378>

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

- พระณัฐวดี พันทะลี. (2566). ผู้ไท: กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน. *วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 2(1), 12-25. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dpsj/article/view/1558>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2553). *ธรรมนุญชีวิต*. โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- ภวัต พัฒนนิภากร. (2563). รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/143>
- ภูวดล ศรีธเรศ. (2558). แพรเปียงผู้ไทในบริบทของการจัดการคุณค่าและมูลค่า. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 2(3), 173-192. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Praewa-ksu_Journal/article/view/89431
- ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2543). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการอนุรักษ์*. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2551, 28 พฤษภาคม). *สังคมการเมืองที่พึงประสงค์*. Mgronline. <https://mgronline.com/daily/detail/9510000062166>
- หยาดฝน เดชโอภาส. (2565). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Azzi, A. E. (1998). From competitive interests, perceived injustice, and identity needs to collective action: Psychological mechanisms in ethnic nationalism. In C. Dandeker (Ed.), *Violence and nationalism*. Transaction Press.
- Greene, S. (2004). Social identity theory and party identification. *Social Science Quarterly*, 85(1), 136-153. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.0038-4941.2004.08501010.x>
- Noël, A., & Thérien, J. P. (2008). *Left and right in global politics*. Cambridge University Press
- Sarnoff, J. D. (2011). Patent-Eligible Inventions After Bilski: History and Theory. *UC Law Journal*, 63(1), 53-126.